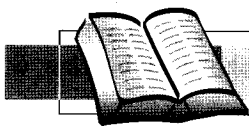

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Schuldvergeving

*Mijn zonde maakte ik U bekend
en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet.*

Psalm 32 : 5a

Hoewel David in Psalm 32 niet zoveel zegt over de omstandigheden waarin hij verkeerde, toen hij de psalm mocht ontvangen van de Heere, mogen wij toch de tijd na de zonde met Bathseba wel aanwijzen als de tijd waarin de psalm ontstaan is. De dichter spreekt over die tijd als een tijd van zwijgen (vers 3).

Zwijgen deed hij in de dagen en maanden na die verschrikkelijke zonden tegen Uria en met Bathseba. Zwijgen, neen, niet tegen de mensen. Maar hij zweeg tegen de Heere. Hoe hebben we dat te verstaan? Deed hij zijn godsdienstige plichten dan niet meer? Boog hij zijn knieën dan niet, ging hij niet meer op naar Gods huis? Och, jawel. Maar wanneer David zegt: "Ik zweeg", dan wil hij daarmee zeggen, dat hij zijn zondig leven voor God niet verliezen wilde. Hij hield de zonde aan de hand. Hij wilde zijn ongerechtigheid bedekken.

Zo is, lezers, uw en mijn leven ook van nature. Wij zwijgen. Nooit en nimmer zullen wij uit eigener beweging het hoofd voor God buigen in het stof en als een hartelijk zondaar voor God onze Rechter om genade bidden, nooit! O, onze lippen getuigen wel van zonde en schuld, zeker. Onze belijdenis is wel rechtzinnig. Maar tegen de Heere zwijgen wij met ons hart. En wij hebben daar van nature vrede mee. Niemand store ons in onze zondenrust! Niemand neme ons onze af goden af! En toch, daar is bij David iets anders.

Hoewel dat zwijgen ongeveer negen maanden heeft geduurd, heeft hij onder dat zwijgen geen vrede gehad, maar zijn beenderen werden verouderd in zijn brullen de ganse dag en zijn sap werd veranderd in zomerdroogten. Zie, daar hebt ge nu het verschil tussen een mens die leeft in de staat van het ongelooft en een mens die leeft in de stand van het ongelooft. In de staat van het ongelooft leeft elk onbekeerd mens van zichzelf, daar heeft hij geen smart over en daar is hij gerust onder. Het is toch niet te zeggen, hoe vreselijk onze doodstaat is. Maar Gods Kerk kan dan wel helaas soms komen in de stand van het ongelooft doch daar hebben zij smart over en onvrede mee.

Waarom? Wel, omdat zij andere tijden gekend hebben. Zij hebben van de duisternis zo'n smart, omdat zij iets van het waarachtige licht hebben mogen zien. David wist zo goed de tijden in zijn leven, dat hij had mogen wandelen in het licht van Gods vriendelijk aangezicht; nu hij dat licht om eigen schuld missen moet, verandert zijn sap in zomerdroogten; zelfs zijn lichaam wordt eronder verteerd. En toch... toch houdt hij de zonde vast. Ver van zijn plaats, doet hij het kwade, dat hij niet wil, en het goede, dat hij wil, doet hij niet. Hoewel zijn ziel hijgt en zijn lichaam verteert onder de verbergung van Gods aangezicht, kan hij zichzelf niet brengen op die plaats waar zonde weer zonde wordt en schuld schuld.

VAN DE REDACTIE

De Saambinder zal **niet** verschijnen op **28 juli a.s.** Gelieve hiervan goede nota te nemen, in het bijzonder met het oog op het aanleveren van opgaven inzake predikbeurten, kerkelijk nieuws en andere berichten voor plaatsing in het nummer van D.V. **21 juli a.s.**, dat dus voor **twee** weken geldt.

Zeg eens, lezers, hoe is David nu toch uiteindelijk op die plaats terecht gekomen? Wie heeft hem daar gebracht? Wat is er gebeurd, dat wij hem nu horen zeggen: "Mijn zonde maakte ik U bekend en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet"? Dat heeft God gedaan, daar heeft de Heere hem gebracht. Vraagt ge hoe God dat doet? Dat doet God altijd door Zijn Woord en Geest. De profeet Nathan werd daarvoor gebruikt. Door een eenvoudige gelijkenis toonde hij de nietsvermoedende David het walgelijke van zijn zonde. En toen David, in toorn ontstoken, uitriep: "Zo waarachtig als de HEERE leeft, de man die dat gedaan heeft, is een kind des doodts!" – toen heeft die profeet zijn arm slechts uitgestrekt en geroepen: "Gij zijt die man!"

Toen is dat grote wonder gebeurd. Dat

Inhoud

Meditatie: Schuldvergeving	1
De schaduwen vooruit (5)	2
Weer een grote stap verder	4
Vorbereiding voor de vakantie	5
Geloof en zekerheid	7
Boekennieuws	8
Kerknieuws	9
Berichten	9
Preekbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

*****

Administratie en betalingen van
abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

*****

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisofof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

*****

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

*****

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:
Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

*****

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

David de gezant Gods niet in grimmigheid liet onthoofden, maar dat hij als een ellendig mens zijn hoge troon afkwam en uitriep: "Ik heb gezondigd tegen de HEERE!" Mijn zonde maakte ik U bekend en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Er staat nog wat achter: Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde. Dat is het voorname, en dat moeten wij niet vergeten. Een mens heeft soms weleens de gedachte, wanneer hij zijn zonden met enige hartelijkheid voor God heeft mogen belijden, dat die zonden dan ook al vergeven zijn. Maar dat is niet zo. Er is verschil tussen wat wij belijden en wat de Heere tot ons spreekt. Maar wel is zeker waar: aan elke schuldvergeving gaat vooraf een har-

telijk zondaar worden voor God. Slechts voor het verbroken hart en de verslagen geest krijgt het offerbloed van Christus, voor David afgeschaduwd door de stromen bloeds die dagelijks vloeiden van het koperen brandaltaar in de tabernakel, zijn rijke waarde en kracht.

Nu is het voor u en mij zulk een belangrijke vraag, of wij die plaats ooit leerden kennen, waar wij van onze hoge troon afkwamen en het waar werd: Mijn zonde maakte ik u bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet.

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

De schaduwen vooruit

(5)

Stemmen uit de kerkgeschiedenis

Gedurende enkele eeuwen werd de schriftuitleg binnen de oude oosterse kerk beheerst door twee stromingen of 'scholen', die in veel opzichten elkaars tegenpolen waren. We bedoelen de zogenaamde Alexandrijnse en de Antiocheense school. Wat de kerk van het westen betreft, zijn vooral de exegetische uitgangspunten van de grootste kerkvader die de kerk heeft gekend, Augustinus, van belang.

Met de namen van Alexandrië en Antiochië hebben we de twee steden genoemd die in de eerste eeuwen van onze jaartelling als de belangrijkste internationale centra werden beschouwd. Ze lagen in het oostelijk deel van het Middellandse Zeegebied en verbonden min of meer continenten met elkaar: Alexandrië was als een poort tussen Azië en Afrika, terwijl Antiochië in zekere zin Azië met Europa verbond. In beide steden ontwikkelden zich theologische 'scholen', die aanmerkelijke verschillen vertoonden. Dat gold voor de geloofsleer, met name voor de christologie: de leer van de naturen van de Middelaar. Dat laten we nu verder rusten. Het gold echter ook voor de wijze van exegetiseren – en dat is voor ons onderwerp van belang.

De Alexandrijnse school

De twee belangrijkste vertegenwoordigers van de theologische stroming die

wij aanduiden als de 'Alexandrijnse school' zijn Clemens en Origenes. Beide mannen aanvaardden de heilige Schrift als het Woord van God. Dat is positief te waarderen. Minder positief kan men zijn over hun exegetische uitgangspunten. Die droegen sterk het stempel van de Jood Philo – ook een Alexandrieër! De Alexandrijnse wijze van schriftverklaring wordt beheerst door de methode van de allegorese. De feiten van de heilsgeschiedenis werden door iemand als *Clemens van Alexandrië* weliswaar niet ontkend, maar wel sterk vervluchtigd.

Origenes was Clemens' opvolger. Opmerkelijk is dat deze grote geleerde, die zo weinig belangstelling koesterde voor de letterlijke betekenis van de Schrift, het woord uit Mattheüs 19:12 wél letterlijk nam en zichzelf ontmande! Behalve in Alexandrië heeft Origenes ook in Caesarea gewerkt; hier leidde hij een beroemde school. Door zijn afwijkende opvattingen over enkele punten van de christelijke leer is Origenes nooit als een kerkvader erkend: in feite was hij, ondanks al zijn verdiensten op het gebied van de tekst van de Heilige Schrift, een ketter! Origenes heeft volgens de kerkvader Hieronymus wel zo'n 2000 geschriften op zijn naam staan. Een aantal stenografen, die hem door een rijke vriend ter beschikking waren gesteld, zorgde voor de vastlegging van het door hem gesprokene. Belangrijk voor de geschiedenis van

de bijbelverklaring is vooral zijn werk *Peri Archoon*, een dogmatisch werk van vier delen. Het vierde deel gaat over de verschillende betekenissen van de Heilige Schrift. Origenes onderscheidt drieërlei schriftzin. Zoals de mens naar zijn mening bestaat uit lichaam, ziel en geest, zo is er een analogie daarvan op te merken in het verstaan van de Bijbel. Aan het lichaam beantwoordt de letterlijke of lichamelijke zin, die slechts een omhulsel van de waarheid biedt. De psychische zin dringt tot de 'ziel' (psyche) van de woorden door. Maar het is slechts de pneumatische of geestelijk-allegorische betekenis die de Heilige Schrift werkelijk doet verstaan. Het zijn slechts enkele uitverkorenen (de 'volmaakten') die deze betekenis vinden mogen... volgens Origenes.

De Antiocheense school

Op de allegorese (vergeestelijking) van de Alexandrijnse school kwam een reactie. Deze werd gegeven door theologen die men wel aanduidt als de Antiocheense school. Drie namen noemen we hier: Johannes Chrysostomus, Theodorus van Mopsuestia en Theodoretus van Cyrus.

Chrysostomus heeft zijn bijnaam ('Guldenmond') aan zijn welsprekendheid te danken: men beschouwt hem als de grootste prediker van de Griekse kerk en de duidelijkste vertegenwoordiger van de school van Antiochië. *Theodorus* was bisschop van Mopsuestia, een in Cilicië gelegen stad, niet zover bij Paulus' geboorteplaats Tarsen vandaan. Hij werd beschuldigd van de ketterij van Nestorius, die de naturen van Christus wilde scheiden. Dit had tot gevolg dat veel van *Theodorus'* geschriften verloren zijn gegaan. Op vrijwel alle bijbelboeken schreef hij commentaren. *Theodoretus* was bisschop in het plaatsje Cyrus in de buurt van Antiochië. Ook deze man werd van nestorianisme beschuldigd en moest zich, tegen zijn zin, achter de besluiten van het concilie van Chalcedon in 451 stellen, waar zowel Nestorius als Eutyches, met hun tegenstelde ketterijen, werden afgewezen. Kenmerkend voor de exegete van de Antiocheners is hun aandacht voor de historische feiten die in de Bijbel worden beschreven en voor de letterlijke zin van de tekst. Dat is te waardenen natuurlijk. Men zou op grond hiervan kunnen denken dat hun exegetische arbeid dichterbij staat bij wat wij als een goede en gezonde exegete beschou-

wen dan het werk van de Alexandrieërs. Toch ligt het niet zo eenvoudig. We moeten namelijk bedenken dat iemand als Origenes er diep van overtuigd was dat de gehele Heilige Schrift het geïnspireerde Woord van God is. Men kan niet zeggen dat hij een loopje met de tekst zélf nam – hij heeft er integendeel een goed deel van zijn leven aan besteed de juiste grondtekst van de Schrift nauwkeurig vast te stellen en van commentaar te voorzien. Alleen, de *werkelijke* en diepe zin van Gods Woord achtte hij onder de oppervlakte van de letterlijke zin verborgen. Dat bracht hem tot allegorese, hoewel hij deze term niet graag gebruikte. En wat de Antiocheners betreft: al hadden zij een afkeer van de allegorese (*niet* van de typologie overigens!), bij een man als Theodorus van Mopsuestia bemerken wij helaas een kritische blik op de Schrift. Zo meende hij dat het Hooglied een aards liefdeslied is over Salomo's huwelijk. Ook achtte hij verschillende opschriften van de Psalmen van geen betekenis voor de datering ervan. Verder dacht hij dat de profeten van het Oude Testament niets hebben geweten en gezegd over de Godheid van Christus. Daarom moet onze conclusie zijn dat men zowel in de exegetische werken van de Alexandrijnse als in die van de Antiocheense school in feite toch wordt teleurgesteld.

Iets over de exegetische werkwijze van Augustinus

Maar hoe stond het nu met de schriftverklaring in de kerk van het *westen*? De oude kerk bestond immers eeuwenlang ruwweg uit twee delen: de westerse en de oosterse kerk. In het westen spraken de theologen Latijn, in het oosten Grieks. De schriftuitleg in het oosten, zo zagen we, werd beheerst door de twee grote scholen van Alexandrië en Antiochië. Als we nu op de westerse kerk letten, is er natuurlijk één man die met kop en schouders boven alle anderen uitsteekt: *Aurelius Augustinus* (358-430). Deze hoogbejaafde en begenadigde kerkvader heeft in zijn jonge jaren lange tijd een voorstelling van de Schrift gehad, die hem weerhield om tot de christelijke kerk toe te treden. Er was naar zijn besef teveel aanstootgevend en ruws in de heilige boeken van de christenen. Het

was de allegoriserende schriftuitleg van Ambrosius, de bisschop van Milaan, die de absurd of aanstootgevend schijnende feiten in de Bijbel voor het besef van Augustinus van hun aanstoot heeft ontdaan.

De kerkvader van Hippo Regius heeft ons in zijn boek *De doctrina christiana* ('Over de christelijke leer') een leerboek voor de uitlegging van Gods Woord nagelaten. Hij geeft daarin als zijn mening dat men de Schrift in de eerste plaats letterlijk moet opvatten. In één van zijn preken wijst hij erop dat de gemeente eerst moet geloven dat wat haar is voorgelezen, ook *gebeurd is zoals het is voorgelezen*. Van een vervluchtigen van de geschiedenis is bij Augustinus geen sprake. Alleen als de betekenis van de Schrift niet op de zeden of op de geloofswaarde kan worden betrokken, moet men de toevlucht nemen tot een figuurlijke verklaring. Hierbij moeten we toegeven dat Augustinus voor ons besef de allegorische verklaring erg gemakkelijk toepast. Zo trekt hij ergens een parallel tussen de met geitenvellen bedekte handen van Jakob en de menselijke natuur waarmee Christus Zich heeft bedekt. Deze uitleg komt men overigens ook bij andere exegeten in de oude kerk wel tegen. Dat zouden onze predikanten – neem ik aan – zomaar niet durven doen. En terecht! Belangrijk is wel, dat de kerkvader de *regula fidei*, de regel des geloofs, heel belangrijk acht. De exegete kan nooit worden gedaan zonder daarbij rekening te houden met de geloofsleer van de kerk.

Samenvattend kunnen we zeggen dat men in de vroege kerk ruwweg drie richtingen kan onderscheiden in de exegete. De Alexandrijnse school legde de nadruk op de meervoudige schriftbetekenis, de Antiocheense op de grammaticaal-historische betekenis en de westerse kerk op de in de Apostolische geloofsbelijdenis uitgedrukte leer van de kerk, waarbij de traditie (de kerkelijke overlevering) in de loop van de tijd een steeds grotere plaats gaat krijgen.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel

ds. A. Moerkerken

Weer een grote stap verder

Ruim tien jaar geleden schreef dr. B. Loonstra het opzienbarende boek 'De geloofwaardigheid van de Bijbel'. Daarin knaagde de predikant duchtig aan het schriftgezag zoals dat in onze belijdenisgeschriften wordt beleden. Onlangs zag opnieuw een boekje van dr. Loonstra het licht. De titel – 'Hij heeft een vriend' – lijkt onschuldig; de inhoud is des te schokkender. De predikant voert nu een pleidooi om homorelaties binnen de gemeente toe te staan. Waar het knagen aan het schriftgezag al niet op uitloopt.

Vooraf willen we benadrukken dat dit artikel over de standpunten van dr. Loonstra gaat. We schrijven nu niet over de nood van mensen met homofiele gevoelens. We gaan nu niet in op de grote strijd die zij te voeren hebben en de eenzaamheid die zij daarin soms ervaren. We schrijven niet over de duizend bezwaren die er zijn voordat iemand met homofiele gevoelens dit durft uit te spreken richting ouders, vrienden, echtgenoot of kennissen. Daar zou over geschreven kunnen worden. Eén ding staat vast: zij die zich aangetrokken voelen tot mensen van hetzelfde geslacht én er tegelijkertijd diep van overtuigd zijn dat de Bijbel geen enkele ruimte laat voor homorelaties voelen zich vaak verraden door predikanten die juist bezig zijn om deze ruimte te bevechten.

Huiver

Samengevat wil dr. Loonstra met zijn boekje het volgende bewijzen: er zijn homorelaties die zondig zijn, maar er zijn er ook die niet zondig zijn. Dat homoseksuele verhoudingen op zichzelf gruwelen zijn voor God, wil dr. Loonstra dus niet geloven. En daarom vindt hij dat er binnen de kerk ruimte moet zijn voor mensen van hetzelfde geslacht die samenwonen. Want hoe voorzichtig dr. Loonstra ook lijkt te redeneren en hoe behoedzaam hij ook schrijft, toch heeft het boekje op dit punt een tamelijk dwingend karakter. Er moet nodig maar eens ruimte komen.

Het boekje van de christelijke gerefor-

meerde predikant heeft opvallende trekjes. We willen er enkele noemen, zodat we steeds meer gaan proeven welke geest het ademt. Opvallend is al de titel: *Hij heeft een vriend* (Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer). Ooit verscheen een boekje over homoseksualiteit onder de titel *De huiver van Leviticus*. In die titel lag een boodschap. Wie de bijbelteksten over homoseksualiteit leest, huivert. Was het geen huiveringwekkend tafereel bij het huis van Lot? De mannen van Sodom eisten dat de vreemdelingen Lots huis zouden verlaten, 'opdat wij hen bekennen'. Is het niet diep ernstig als we in Leviticus 20:13 Gods oordeel over homoseksuele praktijken lezen: 'hun bloed is op hen'? Zijn de woorden Gods uit Romeinen 1:27 niet aangrijpend duidelijk: 'mensen met mannen schandelijkheid bedrijvende'? We hebben te maken met een zaak die doet huiveren.

Zo heel vriendelijk echter klinkt Loonstra's boekje. In de titel klinkt in feite al door waar hij heen wil. Als nu iemand binnen de kerkelijke gemeente op de kerkenraad komt met de volgende boodschap: 'Ik heb een vriend, ik leef met hem samen en heb seksuele omgang met hem; ik wil lid blijven van de gemeente en deel blijven nemen aan het Avondmaal', mag de kerkenraad hem dan zijn vriend ontnemen? Of het Avondmaal onthouden? Laat de man zijn vriend houden, is Loonstra's antwoord. Laat hem aan het Avondmaal komen, passeer hem –als de gemeente het aankan – niet bij de verkiezing van ambtsdragers. In principe zou hij dominee moeten kunnen worden?

Schraal

Opvallend in het boek is het uiterst schrale portie exegetische. Het zijn per saldo enkele bladzijden waarin dr. Loonstra wat exegetische opmerkingen maakt. Meer is het niet. Stemmen uit de kerk der eeuwen ontbreken al helemaal. Dat is ook veelzeggend. We hebben bij homorelaties met een onderwerp te maken dat altijd door Gods Kerk op grond van Gods Woord

is verfoeid. Behalve dan in onze verwarde tijd, waarin de wereld overwinning op overwinning haalt *in* de kerk. Eigenlijk is het verbijsterend om zulke schokkende stellingen neer te leggen met zo weinig onderbouwing vanuit de Bijbel. Misschien is dat wel het grootste euvel van het boekje: de mens staat er in het midden en niet het onfeilbare Woord van God. Over de heiligheid Gods lezen we hoegenaamd niets, dat God te rein van ogen is dan dat Hij het kwade zou aanschouwen, wordt verzwegen. Dat God ons met al onze gedachten, woorden en werken zal doen komen in het gericht, wordt niet genoemd. Dat de heilige God de 'heilige huwelijke staat' heeft ingezet als een unieke verbinding tussen man en vrouw, komt zo niet ter sprake. Binnen zo'n sfeer, waarin Gods heiligheid verdwenen is, ontstaat heel gemakkelijk een klimaat waarin de mens, met ál zijn leefgewoonten aanvaard wordt. Een les voor ons! Als de indrukken van Gods heiligheid verdwijnen, als er niet een bevindelijk kennen is van de gruwelijkheid van de zonde, dan verandert de gemeente in zijn wortel en in zijn vruchten. Aangrijpend is dat.

Onduidelijk

Het portie exegetische is niet alleen uiterst schraal, maar ook heel teleurstellend. Telkens als je dr. Loonstra's verklaringen leest, denk je: Is de Bijbel echt zo onduidelijk? Maar telkens kom je tot de conclusie dat de Bijbel zélf duidelijk is, maar dat de duidelijke teksten door wollige zinnen en allerlei buitenbijbels materiaal van hun kracht worden ontdaan en als het ware worden gehuld in een wollen deken. Het komt er telkens op neer dat de Bijbel volgens Loonstra eigenlijk alleen spreekt over homoseksuele *uitspattingen*, over tempelprostitutie, over schandjongens en andere gruwelijke zaken. Vervolgens legt dr. Loonstra hier een homorelatie naast. Daar leven twee mannen heel 'netjes' met elkaar, ze zijn elkaar trouw voor het leven. Conclusie: de Bijbel spreekt niet over zulke relaties. En dus moeten we hier iets op bedenken.

Deze manier van omgang met de Bijbel wordt in onze tijd regelmatig gehoord, maar helaas nooit bewezen. Ook niet door Loonstra. Het zijn nogal wat speculaties die we in het boekje aantreffen. Het rationele gehalte is nogal hoog. Maar wat gebeurt er ten diepste? Het volgende: dr. Loonstra

sluit de tekst op in een bepaalde culturele situatie en als de tekst dan achter slot en grendel is, kijkt hij door de kieren van de gevangenis of hij nog iets met die tekst kan. Zet, en dat weegt heel zwaar, dr. Loonstra met zijn redenering niet de genoegzaamheid en volledigheid van de Schrift buiten spel? Maar hoe diep heeft deze gedachte onder ons al wortel geschoten? Hoe vaak wordt er gedacht: *hier* spreekt de Bijbel zo niet over, *dit* moeten we zelf uitzoeken. Is de Heere echt zo onduidelijk geweest dat Hij door Zijn Heilige Geest een Woord liet inspireren dat tekort schiet? De gedachte alleen al mag ons wel doen huiveren!

Alles geoorloofd

Over duurzame homorelaties zegt de Bijbel niets, stelt Loonstra dus. Daar moeten we dus zelf iets voor bedenken vanuit de bredere verbanden van Gods Woord. Dr. Loonstra redeneert dan vanuit het 'centrum' van Paulus' ethiek. Als we het onze lezers zouden vragen: wat staat in de ethiek van Paulus centraal, dan zouden velen zeggen: Gods geboden, of het: zo zegt de Heere. Nee, antwoordt Loonstra, het centrum van Paulus' ethiek is: Alle dingen zijn geoorloofd. Alles mag, alleen moeten we ons afvragen of het nuttig en opbouwend is in de christelijke gemeente. Opnieuw komt dr. Loonstra via enkele vluchtige opmerkingen tot deze (revolutionaire) stelling, die ondertussen wel als een breekijzer gaat werken voor de hele christelijke ethiek. Als alles geoorloofd is en we ons alleen moeten afvragen of het nuttig en opbouwend is, hoe denkt dr. Loonstra dan over samenwonen, echtscheiding, abortus en euthanasie? En hoe zal dat over een aantal jaren zijn?

Schept dr. Loonstra ondertussen niet een grote tegenstelling tussen Oude en Nieuwe Testament? Aan de ene kant staat het Oude Testament met z'n strenge geboden, aan de andere kant het Nieuwe waarin alles geoorloofd is. In het Oude Testament moesten de mensen teruggehouden worden van de zonden, maar nu, in het Nieuwe Testament, kunnen we het doen met positieve aanwijzingen. Zit hier ten diepste niet een heel optimistisch mensbeeld achter? Zo bitter weinig klinkt in het boekje door dat we in zonde ontvangen en geboren zijn. En het resultaat? De mens die in een zogeheten vrijheid van het Evangelie zijn weg gaat, valt in de strikken van

de wetteloosheid. Is dat niet heel actueel? Gaat dat onze gemeenten voorbij?

Lijn

In Loonstra's boeken is een verdrietige lijn te zien. De ruimte ontbreekt om dat in dit artikel aan te tonen. Duidelijk is dat het knagen aan het schriftgezag een heel sluipend én onomkeerbaar proces is. Een waarschuwing voor ons! Het is beslist niet zo dat dr. Loonstra pas met zijn laatste boekje over de schreef gaat. Dat ging hij al in *De geloofwaardigheid van de Bijbel* (1994), in *De Bijbel recht doen* (1999) en in *Zo goed en zo kwaad; Naar een ethiek van de christelijke gemeente* (2000). Telkens weer klonk het pleidooi om de Bijbel minder letterlijk te lezen, om Gods geboden wat anders uit te leggen. Nu eens klinkt het pleidooi om de vrouw in het ambt toe te laten, dan weer om samenwonende gemeenteleden aan het Avondmaal toe te laten. Het lijkt wel of in de ethiek de zenuw ligt van Loonstra's pleidooi om de Bijbel minder letterlijk te lezen. Stapje voor stapje heeft dr. Loonstra een weg bewan-

deld die hij consequent volgde. En hij is uitgekomen bij het aanvaarden van wat de Bijbel een gruwelijke zaak noemt: relaties tussen mensen met hetzelfde geslacht. We mogen wel met diepe zorg meeleven met dat deel van de Christelijke Gereformeerde Kerken dat wenst te leven bij het onfeilbare Woord van God.

Tenslotte, dr. Loonstra zoekt naar een goed klimaat voor een gesprek over homorelaties. Opvallend is dat dit pleidooi nogal eens te beluisteren valt bij omstreden onderwerpen. Er moet, zo klinkt het dan, een sfeer van openheid ontstaan. We moeten er eens over praten. We moeten van de bodem af de zaak eens doordenken. In haast alle gevallen ligt hier iets achter. De zaak moet gewoon om, door praten, praten, praten, door openheid en veel begrip. Het gevolg? Mensen praten, Gods Woord moet ten diepste zwijgen; de mens met zijn wensen bloeit open; Gods Woord gaat dicht of moet aan de wensen van mensen voldoen.

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

Vorbereiding voor de vakantie

De tijd van de examens voor onze jonge mensen ligt weer achter ons. Het was voor de één een spannende tijd en voor de ander dagen om naar uit te zien om een opleiding of schoolperiode af te kunnen sluiten. De uitslag is gekomen. Een vervolgonopleiding of -studie, of werk gevonden, of... Maar eerst op vakantie! Is dit niet voor velen de werkelijkheid?

Voor iedereen, ook voor de moeders?

Ook voor degenen die werken, zowel jongeren als ouderen, is voor velen een periode van vakantie (rust??) aanstaande. Velen zien er naar uit om even los te komen van de dagelijkse bezigheden, van het vaste ritme van elke dag. Daarbij mogen we wel bijzonder aandacht hebben voor de vrouwen en moeders in de gezinnen, die ook hun dagelijkse bezigheden, dag in, dag uit voor ons verrichten. Laat de vakantie-tijd toch niet de tijd zijn waarin de moeders extra belast worden, want dan mag hier best eens extra de helpende

hand worden uitgestoken. Velen zijn in gedachten al bezig met de vakantieperiode.

Niet voor iedereen

We moeten er wel aandacht voor hebben dat een groot aantal mensen niet op vakantie kan gaan omdat zij moeten bezuinigen. Daar mogen we ook wel over nadenken. Ik wilde hier iets schrijven over dat: *eerst op vakantie!* Het is weer de tijd dat het gesprek daarover aan de orde van de dag is. Immers vakantie vergt voorbereiding! Er worden reizen geboekt naar verre landen. Ik denk aan Azië, Zuid-Amerika, Afrika en soms zelfs naar Australië. Velen uit onze gemeenten, jong en oud, blijven in eigen land of gaan naar een van de Europese landen, waarbij de berglanden als Zwitserland en Oostenrijk en soms ook Frankrijk een bepaalde voorkeur genieten. Engeland en Schotland hebben ook aantrekkingskracht onder ons.

Het doel

Wat zoeken we op vakantie? Dat is een vraag die het overwegen waard is, want dat is belangrijk als we ons op de vakantie gaan voorbereiden. Allereerst mag de vraag wel gesteld worden wat ons doel is als we op vakantie gaan. Gaan we alleen om een verre reis te maken, of heeft onze vakantie een doel? Er zijn jongeren die naar het Oosten gaan om met een bouwproject te helpen. Anderen zoeken een plaats op in verband met de kerkgeschiedenis en velen zoeken gewoon rust om te wandelen of te fietsen. Zo zijn er allerlei mogelijkheden.

Op reis, ver weg, dichtbij, of thuis

Op vakantie in 'verre landen' ontmoet men andere culturen en meestal veel armoede. Gaan we er toch niet alleen naar toe om de armoede en ellende van onze medemensen te bekijken? Dat zou wel heel arm zijn! En laten we er maar eens over nadenken wat het toerisme arme landen gebracht heeft. Ja, zeggen velen, dat is een bron van inkomsten voor die mensen! Ik denk dat het geen juiste gedachte is. Het toerisme brengt in het algemeen wel inkomen, maar vaak in de vorm van een zevendaagse werkcultuur. Vele andere zaken vanuit het Westen maken de mensen bepaald niet gelukkiger.

Op vakantie in Europa is veel te zien. Er zijn prachtige steden met een rijke geschiedenis en als we ons daar goed op voorbereiden, kunnen we er wat terugvinden van de kerstening van Europa. De kerkgeschiedenis is het bestuderen waard. Ook is er veel in de natuur te zien. Ik denk aan de machtige bergen en gletsjers, met de indrukwekkende gezichten bij zonsopgang en zonsondergang. De prachtige dalen en mooie bergbeken. Als u er ooit geweest bent, ziet u het in gedachten voor u.

Maar ook in ons eigen land is er zoveel te zien. Ik denk aan Friesland en Groningen, waar het veelal nog heerlijk rustig is, ook op het water met een zeilbootje. Wat is er ook dan veel te zien, in het water en op de kant. En hoevelen van ons verblijven er niet één of enkele weken op de Veluwe of in Zeeland? Maar ook om ons heen is er al zoveel te zien. Heeft u een tuin? Of de vogels op het balkon? Gelukkig hebben velen van ons vanuit de Bijbel nog wel oog voor de Schepping.

Lezen, maar ook kijken!

Ik hoor u denken waar ik met u naar

toe wil! Niet op reis! Ik wil uw aandacht voor de natuur vragen. Ik wil u vragen in de vakantietijd bijzonder de tijd te nemen om naar de natuur te kijken. Is dat dan het allerbelangrijkste? Nee! U bent mij al voor. Dat is het niet. Ik hoop van harte dat u, en vooral dat jij in de vakantie de tijd zult hebben en de tijd zult nemen om wat te lezen. Niet alleen een boek dat je wat gemakkelijk kunt lezen – en let toch op wat je meeneemt om te lezen! Dat valt ook onder die voorbereiding voor de vakantie! Maar dat je de tijd neemt om een goed boek te lezen, een boek waar je want van leren kunt.

Een goed advies

Kan dat dan samen gaan, een goed boek lezen en de natuur ingaan? Juist daarover wilde ik iets schrijven. Iets aan u/jou doorgeven. Juist dat samengaan! Dan wil ik u graag doorgeven wat Wilhelmus à Brakel daarover schrijft in zijn boek *De Redelijke Godsdienst*, deel I. Ik citeer: "Alles wat wij daar van de schepping hebben gezegd, is niet om u die dingen maar te doen weten, en uw nieuwsgierigheid te voldoen; maar om u door de dingen die we zien (de zienlijke dingen) tot de Heere te brengen, en Zijn grootheid, macht, heerlijkheid en goedheid te doen zien en te erkennen". Wie is wijs? Die neme deze dingen waar; en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des Heeren (Psalm 107:43). Hij schrijft dit niet zomaar, maar gaat er in de volgende bladzijden uitgebreid op in h oe we dat moeten doen. Het is te lang om dat hier allemaal over te nemen, maar u/jij blijft lezen als je daar begint! Ik wil nog een enkel ding noemen. "Uit de beschouwing van God als Schepper openbaart zich duidelijk dat al uw veiligheid, vrijheid, rust, vrede en heil bestaat in de goedheid en liefde van uw Maker tot u"

Milieubewust, ook op vakantie

Als we het volgende lezen, dan zullen we niet zomaar de natuur vernielen of rommel achterlaten en dan gaan we ook als kleine jongens en meisjes geen dieren plagen, al zijn die beestjes nog zo klein: "Gebruikt nu alles als Gods schepselen, en ten opzichte van het gebruik: God blijft Eigenaar van alles. Wacht u voor wreedheid met het schepsel, voor onnut en moedwillig verderven daarvan, want het komt de Heere toe. Wacht u er voor het schepsel te misbruiken, maar gebruik het in vrijheid tot noodzakelijkheid en eerbaar

vermaak in zien, horen, smaken, ruiken en kleden".

Laat naar bed en vroeg op!

In de vakantie gaan we vaak wat later naar bed en onze kinderen genieten daar dan ook van. Nu is het in deze tijd wel erg laat donker, maar misschien mogen ze eens opblijven tot het donker is en als het dan ook nog helder weer is, is er heel wat te zien. Weet u waar de avondster te zien is en de stand van de maan en de sterrenbeelden? Ik citeer weer: "Ga met een godzalige ziel in de open lucht en sla uw ogen omhoog, op die voor de mens onafmeetelijke kring van de hemel en die grote ruimte en wijde, en zie jezelf als een zandkorrel in deze ruimte. Hoe aangenaam is het hemelsblauw en de wolken, de maan de ontelbare menigte sterren, de stille avond, de aandachtige nacht en het lieflijke morgenrood, het wandelen in de schaduw van de bossen, het geruis van de wind in de bomen, de onafzienbare vlakke van een eenzame hoogte of veraf zijnd land. Hier ziet men groene weiden vol beesten, daar bezaaide velden. Ginds bergen met de tussenliggende valleien. Hier wandelt men aan de oever van de zee, ginds zit men bij een beekje." Het is teveel om op te noemen wat hij beschrijft, maar u zult het beter zelf kunnen lezen (blz. 228 e.v.). Dan kan het zelfs wat nachtrust kosten in de vakantie om dat allemaal te bekijken. En er dan ook nog wat over lezen! Misschien wel een bijbelstudie erover houden op een jeugdkamp, maar dat kan ook in het gezin! En vragen om geopende ogen en opmerkelijke harten!

Brakel schrijft: Gewent u om de schepselen zo te bekijken, dat u er God in ziet, en ontstoken wordt tot Zijn lof, om Hem in Zijn heerlijkheid, macht, wijsheid en goedheid te verheerlijken, met hart, mond en daden, zeggende: Hoe groot zijn Uw werken o Heere! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uwe goederen (Psalm 104:24). Tracht uit aanmerking van die volmaaktheden Gods, zich in de schepselen vertonende, een eerbiedige gestalte des harten te hebben en in eerbied u voor hem neer te buigen. Komt, laat ons aanbidden, en nederbukken, laat ons knielen voor den Heere, Die ons gemaakt heeft (Psalm 95:6). Misschien komt u niet klaar met de voorbereiding van uw vakantie! En...: "Zo de ziel maar enigszins geestelijk is, zal ze hierdoor niet tot haar

Schepper en Vader getrokken worden? Zal ze niet meer zien dan ze zeggen kan, en zullen de juichende uitgangen des morgens en des avonds haar niet

met blijdschap en een hart vol lof weer thuis brengen?" (aldus à Brakel).

Tenslotte het bekende gedicht *Reizen* van Jacobus Revius:

Reizen

*Wat baat het, veel gereisd in landen wijd gelegen
Zo gij niet in en gaat des Heeren smalle wegen?
Wat baat het te bezien zo menig schone stad
Zo gij het hemelrijk in 't herte niet bevat?
Wat baat het dat gij roemt van velerhande spraken
Indien des Geestes taal u niet en kan vermaken?
Wat baat het dat gij weet, en velen daarvan kout, (vertelt)
Hoe hier of daar een waard zijn gasten onderhoudt
Indien gij niet en weet hoe dat gij moet onthalen
Dien Gast die in uw ziel komt van den hemel dalen?
Reist vrij ter plaatse waar gij vreemde dingen ziet,
Maar wacht u, en vervreemdt van uw en Schepper niet.*

Jacobus Revius (1586-1658)

Leerdam, H.J. van Schothorst

Geloof en zekerheid

Alle tijden door leefden er vragen over het geloof. Wat is het ware geloof? Wanneer is er sprake van geloofszekerheid? Betrokken en serieuze leden der gemeente dachten na over deze vragen en wilden er over lezen. Belangrijker is het dat er altijd wel mensen zijn die vanwege de nood van hun ziel met deze vragen worstelen. In pastoraat en prediking, in bevindelijke geschriften is er dan ook veel aandacht voor. Over deze zaken heeft ds. C. Harinck een boek geschreven. Geloof en zekerheid is het tweede deel in een serie die hij schrijft over de heilsorde. Eerder verscheen een deel over roeping en wedergeboorte. Broeder Harinck geeft eerst de probleemstelling weer. Over welke vragen gaat het? Hij schrijft niet over het voorwerpelijke geloof, over actuele vragen naar het Godsbestaan, de waarheid van de Bijbel boven de Koran, enzovoort. Het gaat in dit boek toegepast over het persoonlijke geloof dat nodig is tot zaligheid en vragen rondom de zekerheid daarover.

Heilsorde in de historie

In het tweede hoofdstuk geeft hij bij-

belse hoofdlijnen vanuit een aantal schriftgegevens. In de volgende vier hoofdstukken richt hij zich op wat over dit onderwerp in de loop van de kerkgeschiedenis geschreven is. Deze hoofdstukken omvatten het grootste deel van het boek. Het is dus vooral een kerkhistorische studie over vragen rondom de heilsorde. Het laatste hoofdstuk is een terugblik waarin wordt samengevat en ook conclusies worden weergegeven.

Harinck geeft een helder overzicht in hoofdlijnen van het onderwerp waarover hij schrijft. In het bestek van een boek als dit, 276 bladzijden, kan het uiteraard niet meer zijn dan een weergave van hoofdlijnen. In publicaties van dr. T. Bienen en dr. C. Graafland bijvoorbeeld zijn deze ook te vinden; maar dan meer uitgewerkt en gedetailleerder. Het grote plus van het boek van ds. Harinck is echter dat hij veel meer in geestelijke verbondenheid schrijft. Harinck laat zien dat de eerste en de tweede generatie reformatoren en de mannen van de Nadere Reformatie eerlijk gezocht hebben de Schrift te laten spreken en van daaruit onderwijs en leiding hebben willen

geven aan de hoorders. Dan kan het niet anders of er vallen in iedere tijd toch andere accenten. De hoofdzaak blijft steeds hetzelfde, immers vanuit het vaste Woord Gods. Maar de toespitsing verschilt in de loop van de tijd. Zo krijgen bij de nadere reformatoren de kenmerken meer nadruk en is er meer aandacht voor vragen omtrent de persoonlijke zekerheid. In hoofdzaak geeft Harinck dit beschrijvend en in verbondenheid beoordelend weer. Soms signaleert hij correcties op wat tijdgenoten schreven. Comrie en Van der Groe zochten ieder op eigen wijze toch weer meer aansluiting bij de lijn der reformatoren, terwijl ze de hoorders blijvend zochten te bereiken.

Toetsing steeds noodzakelijk

Harinck zet de schriftuurlijke gereformeerde lijnen helder neer. Hij wijst af alles wat naar arminiaanse richting neigt. Duidelijk laat hij zien dat vanuit de Schrift en bij de gereformeerde vaders geen ruimte is voor evangelische tendensen en een oppervlakkig geloof. Er is geen vermogen om te geloven in de mens. En bevindelijke kennis van 's mensen ellendestaat is een zaak die de Heere al de Zijnen persoonlijk leert. "Als dan het geweten zo door de wet geschokt is, is er ruimte voor de leer van het evangelie en van de genade", zo citeert hij met instemming Maarten Luther.

Een bezwaar van het weergeven van hoofdlijnen is dat soms wel erg grote stappen gezet worden en dat er weinig aandacht is voor nuanceringen. Naar mijn mening is broeder Harinck hieraan niet goed ontkomen. Zo behandelt hij de lange periode van de oude kerk en de Middeleeuwen wel in erg kort bestek. Essentiëler vind ik dat hij de periode van ruw weg de laatste twee eeuwen eigenlijk geen zelfstandige aandacht geeft. De lijn vanuit de Reformatie en Nadere Reformatie wordt eigenlijk niet doorgetrokken. Dat zou ook een zelfstandige studie vragen, maar het zou wel heel waardevol zijn wanneer zo'n studie in echte geestelijke verbondenheid met de bevindelijke stroming van het gereformeerde protestantisme eens verricht werd. Slechts met enkele duidingen wordt daarover in dit boek een en ander weergegeven. Dan ontcom je er haast niet aan enkele punten onevenwichtig naar voren te halen. Het zou verrijkend zijn, wanneer er een wat bredere oriëntatie gegeven werd vanuit meerdere schrijvers uit de klassiek

gereformeerde richting wat hun weergaven van het bevindelijke leven betreft. Je zou kunnen denken aan hervormde predikanten als S. van Dorp, I. Kievit, E. van Meer en de christelijke gereformeerde professor G. Wisse.

Een punt dat ds. Harinck bijzondere aandacht geeft, is wat hij noemt de pinksterervaring. Hierbij ziet hij gevaar van scheefgroei. Terecht legt Harinck de vinger bij wat er zich in pinksterkringen wel voordoet. En ook in zogenoemde bevindelijke kringen hebben zich wel uitwassen voorgedaan die de toets van de Schrift niet kunnen doorstaan. En is er ook vandaag wel scheefgroei hier en daar. Het pleidooi van Harinck ons steeds door de Schrift te laten corrigeren en de lijn met de gereformeerde vaders goed in het oog te houden, verdient onze aandacht voluit. Ook ds. G.H. Kersten heeft altijd geleerd dat de bevinding naar de Schrift moet zijn. Daarbij gaf hij vooral de hoofdzaken weer en zocht aansluiting bij de gereformeerde vaders en binding aan de gereformeerde leer. Daarin moeten we Kersten nadrukkelijk volgen.

Vooral positief weergeven wat het is

Dan zullen we zekerheid niet ongeveer uitsluitend leggen bij de rechtvaardiging in de vierschaar en de verzegeling met de Geest. Volgens Harinck gebeurt dat en is dat tot schade van het geestelijke leven. Hij ziet dat er daardoor veel onzekerheid en twijfel bestaat. Nu is het ook onjuist deze zaken verkeerd accent te geven of zelfs te drijven. Maar of dit zo gebeurt, is voor mij toch sterk de vraag. Is in de probleemstelling van dit boek hier geen sprake van overconcentratie op een enkel punt? Onder ons is toch altijd geleerd dat de wedergeboorte en de oefening van het geloof, beslissend zijn, zonder de opwas uit het oog te verliezen. Want in iedere geloofsoefening is zekerheid. Laten we die bijbelse lijn toch vooral vasthouden.

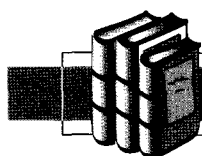
Ds. Harinck benadrukt dat het gaat om zelfkennis en Christus kennis. En opwas is verdieping in die twee zaken. Dat is inderdaad de kern. Wanneer de Heere een mens aangrijpt, krijgt hij met God te doen. In de weg van Godskennis en zelfkennis wordt plaats gemaakt voor Christus kennis. Telkens weer. Zo is er opwas in de geloofskennis van Hem in Zijn ambten, naturen, staten, namen, weldaden. Waren zulke geloofswerkzaamheden er maar veel, met een wandel in de vreze des

Heeren. Dat geeft zekerheid. Ook zijn er de onmiddellijke bearbeidingen van de Geest waardoor de gelovigen mogen zeggen Abba Vader en het getuigenis ontvangen dat de Geest getuigt met hun geest dat ze kinderen Gods zijn. Aan deze zaken geeft broeder Harinck aandacht. Van mij had hier over meer gezegd mogen worden, vooral in de Terugblik. Er mag aandacht zijn voor diepte en breedte in Christus kennis, voor de liefde des Vaders en de gemeenschap des Geestes. Deze zaken mogen, bij een sterke concentratie op de genade van Christus voor de schuldige zondaar, aandacht hebben. Nooit los van Christus en het Woord, maar wel met deze verscheidenheid. En daarbij er is toch ook de trekkende liefde van de Vader, en Zijn eeuwige verkiezende liefde, alsook Zijn vaderlijke zorg. Die breedte mag toch aandacht krijgen.

Dat brengt mee oog te hebben voor diversiteit in het geestelijke leven. Want dan spreken we over geloof en oefening daarvan en zekerheid daaruit. Uiteraard kan binnen het raam van een beperkte uitgave als deze niet alles aan de orde komen. Maar aan zulk positief onderwijs is grote behoefte, want daaraan is onze tijd helaas arm. Het is vooral voor onze jongeren zo nodig te horen en te lezen wat de verborgen omgang met de Heere inhoudt. Laten we met broeder Harinck dan maar veel bij de bronnen te rade gaan. Mochten we door genade vooral veel bedelend verkeren bij de Bron.

N.a.v.: ds. C. Harinck, Geloof en zekerheid, uitgave Den Hertog, 276 bladzijden, prijs ? 17,50.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

Boekennieuws

J. Versloot, Een gezant van de Koning. Uitg. Den Hertog, Houten; 188 blz.; ISBN 90 331 1874 2; € 21,50.

Ds. Joseph Alleine leefde van 1634-1668. Hij stierf jong, zijn bedroefde vrouw als weduwe achterlatend, zonder kinderen.

In ons voorgeslacht kende men het boek van Ds. Alleine: 'Een alarm voor onbekeerde zondaren of Betrouwbare gids naar de hemel.' Werden zulke boeken onder ons nog maar gelezen! De diepe ernst omtrent de eeuwige dingen leefde onder ons volk in de vorige eeuw veel meer. Het alarm: "Hij komt, bekeert u en leeft!" zou dringend opnieuw moeten klinken. En, o wonder, de Schuilplaats Christus is nog open voor in zichzelf wanhopig schuldige zondaren!

Dit boek 'Een gezant van de Koning' is het levensverhaal van Ds. Alleine. Hij mocht dienen in Zuid-Engeland. In die tijd stond de Anglicaanse Kerk onder invloed van Rome. Dit heeft tot een verdrietige strijd geleid, waarin de oprechte dienaren van Christus veel geleden hebben om Zijns Naams wil. Degenen die aan de oprechte belijdenis mochten vasthouden, is het lijden niet bespaard gebleven. Evenals vele anderen heeft ook Ds. Alleine in gevangenschap verkeerd. Maar in de gevangenis was het Woord van God niet gebonden!

Letterlijk verteerde hij zijn krachten in de

dienst van zijn Zender. In de kerk, in zijn eigen woning en in de huizen sprak hij diep ernstig en indringend. Wetende dat het Gods werk is om zondaren te doen ontwaken en tot Christus te leiden, deed hij wat hij doen moest en doen kon door de kracht van de Heilige Geest... Dwars door alle lijden, verdrukking en zwakke gezondheid heen, bijgestaan door zijn vrouw. De Heere gaf zegeningen op zijn zelfverloochenend dienstwerk.

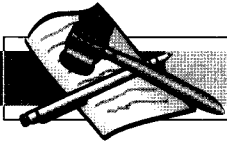
In hoofdstuk 9 'Betuigende de bekering tot God' geeft dhr. Versloot een samenvatting van de 'Betrouwbare gids' van Ds. Alleine. Deze geeft daarin aan wat bekering niet is en wat bekering wel is. Verder over de noodzaak van bekering, de kenmerken van de onbekeerden, de ellende van de onbekeerden, aanwijzingen tot bekering en beweegredenen tot bekering.

Deze indringende en – voor ons als dienaars van het Evangelie – beschamende levensbeschrijving eindigt met een opzien naar Boven: "met hoeveel overtuigingskracht Alleine ook gesproken heeft, het schiet uiteindelijk tekort. Gods almacht om zondaren te bekeren echter blijft. Want Hij opent en niemand sluit..."

Hartelijk aanbevolen.

Middelburg-Zuid, Ds. M.J. van Gelder

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Aagtekerke, Aalburg, te Beekbergen, te Borssele, te Dirksland, te Doetinchem, te Emmeloord, te Gorinchem, te Groningen, te Hendrik Ido Ambacht, te Hoofddorp, te Kruiningen, te Leerdam, te Leiderdorp, te Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle, te Melissant, te Middelharnis, te Moerkapelle, te Naaldwijk, te Nieuwdorp, te Oosterland, te Oostkapelle, te Ouddorp, te Ridderkerk, te Rilland-Bath, te Rotterdam-Alexanderpolder, te 's-Gravenzande, te St. Annaland, te Stolwijk, te Terneuzen, te Tricht-Geldermalsen, te Utrecht, te Vlaardingingen, te Zoetermeer, te Zwijndrecht en te Zwolle:

kand. G. van Manen te Krabbendijke;

Te Goes en te Veenendaal:

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

Te Kapelle-Biezellinge en te Puttershoek:

ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;

Te Katwijk aan Zee en te Ooltgensplaat:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

Te Nijkerk en te Rotterdam-IJsselmonde:

ds. C. van Krimpen te Oud-Beijerland;

Te Poortugaal:

ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Te Rotterdam-Zuidwijk:

ds. J.S. van der Net te Houten.

Bedankt:

Voor Scherpenzeel:

kand. E. Adams te Michigan (USA).

beknopte levensbeschrijving in van de predikanten H. Groen, E. Venema, P. van der Bijl, J. Mol en G. Hoogerland. Tevens is er een korte preek in opgenomen van de eerste predikant, ds. H. Groen, en de herdenkingspreek van ds. G. Hoogerland.

Het boek zal ca. 240 pag. beslaan en de uitgave wordt verzorgd door Den Hertog - Houten.

De opbrengst van het boek zal ten goede komen aan het bouwfonds van de gemeente. U kunt inschrijven op dit boek door contact op te nemen met de fam. S. Kooistra, Dwarsdijk 360, 9202 CA Drachten, tel. 0512-366188. De prijs zal ca. € 18,50 bedragen.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Op 11 juni jl. is mw. D.J. Scheele-Goud, lid van onze gemeente, benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau. Deze koninklijke onderscheiding werd haar uitgereikt door de loco-burgemeester van Wageningen, dhr. F.J.H.G. Huijbers, tijdens een bijeenkomst met de gehandicapten van de afd. Midden-Nederland in een van de zalen van de kerk van de Geref. Gemeente te Veenendaal.

Deze onderscheiding werd haar verleend met name voor het vele werk dat zij verricht heeft binnen de afd. Midden-Nederland van Helpende Handen, de Vereniging Gehandicaptenzorg, en in de kring van de lichamelijk gehandicapten. Meer dan 20 jaar heeft zij als vrijwilligster en bestuurslid mede inhoud gegeven aan dit werk, zowel in het organiseren van contactmiddagen als in het bezoeken van de eenzamen, zieken en gehandicapten.

Wij willen mw. Scheele van harte feliciteren met deze onderscheiding en haar Gods onmisbare zegen toewensen.

Kerkenraad Geref. Gemeente Wageningen

Berichten

HERDENKINGSBOEK BEEKBERGEN

Dit fraai vormgegeven boek, getiteld: "En zij legerden zich bij de beek", is uitgegeven t.g.v. het 100-jarig (1905-2005) bestaan van de Geref. Gemeente te Beekbergen. Het bevat naast een stuk plaatsgebonden kerkgeschiedenis, korte schetsen van de predikanten L. Blok, J. Karels, A.W. Verhoef en A. Schreuder, die de gemeente dienden.

Uniek zijn verder de hoofdstukken die gewijd zijn aan de (predikanten)familie Hofman en het ontstaan van Elim, "het huis van oud bejaarden".

Dit boek, gemakkelijk leesbaar en royaal voorzien van foto's, is te bestellen via tel.nr. 055-5062984 of 055-5052768.

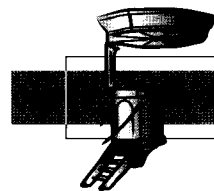
GEDENKBOEK DRACHTEN

Onder de titel "Geplant en bewaard" zal in D.V. oktober a.s. een gedenkboek verschijnen n.a.v. het 50-jarig bestaan van de (Chr.) Geref. Gemeente van Drachten in 2004.

De auteur, dhr. W.B. Kranendonk, begint met de beschrijving van de Reformatie en de Nadere Reformatie in Friesland. Daarna wordt beschreven hoe langs de weg van de Afscheiding (1834) en de Vereniging (1892) er een Chr. Geref. Kerk

(1909) in Drachten ontstond. Om dan tenslotte uit te komen bij de vorming van de Chr. Geref. Gemeente in 1954.

Het boek beschrijft de geschiedenis van de gemeente Drachten in ca. 16 hoofdstukken, omlijst met veel foto's. U vindt er ook een

Predikbeurten

ZONDAG 10 JULI 2005

Aagtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. Visscher; Aalburg 15.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 10.00 en 18.30 uur stud. De Waard; Alphen aan den Rijn 19.00 uur ds. Golverdingen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Andijk 10.00 en 16.00 uur stud. Heijkamp; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Beekbergen

10.00 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 10.00 en 15.00 uur stud. Joosse; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 10.00 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Dinteloord 15.00 uur

ds. J. de Pater; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. M. Karens; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.00 uur ds. Veenendaal; Eindhoven 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 16.00 uur ds. Schot; Enschede 16.00 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Neele; Ermelo 9.30 en 18.30 uur kand. van Manen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 uur stud. Van Belzen en 14.00 uur ds. Brugge; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. Van Krimpen; 's Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; Haamstede 15.00 uur ds. De Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 15.00 uur ds. Spaans; Hilversum 10.00 en 16.00 uur ds. Kleppe; Hoofddorp 9.30 uur ds. Boogaard en 14.30 uur ds. van der Net; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. Tuinier; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezeling 14.00 uur ds. Schipper; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene (in Herv. Kerk) 14.30 en 18.30 uur stud. Van Belzen; Krabbendijke 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur (H.D.) ds. Verschuure; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Lelystad 18.45 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 uur ds. Mol en 18.30 uur ds. F. Mulder; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. F. Mulder; Oostburg 18.30 uur ds. Vreugdenhil; Oosterend-Texel 11.30 en 16.30 uur ds. Vermeij (in Maartenskerk); Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Hogchem; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Schot; Poortugaal 19.00 uur ds. Silfhout; Poortvliet 14.00 uur ds. Verweij; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 16.30 uur ds. Paul; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 19.15 uur ds. Zippro; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Terlouw; Rotterdam-IJsselmonde 18.00 uur ds. Spaans; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 9.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Brugge; Sint Philipsland

9.30 en 18.30 uur ds. J. de Pater; Soest 15.00 uur kand. Van Manen; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 uur ds. Paul en 19.00 uur ds. Kleppe; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Meeuse; Wierden 15.00 uur ds. Schreuder; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Moens; Zaandam 15.30 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zwolle 19.00 uur ds. Tanis.

MAANDAG 11 JULI 2005

Veenendaal 19.30 uur ds. Spaans.

DINSDAG 12 JULI 2005

Borssele 19.30 uur ds. Hogchem; Brakel 19.30 uur ds. Spaans; Enter 19.30 uur ds. De Wit; Gorinchem 19.30 uur ds. Hakvoort; Middelharnis 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Van Krimpen; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Hoogerland; Ouddorp 19.30 uur ds. Brugge; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Melis; Uddel 19.30 uur ds. Mouw (bijbel-lesing).

WOENSDAG 13 JULI 2005

Aagtekerke 19.30 uur ds. Van Dieren; Aalburg 19.30 uur ds. G. Pater; Hoofddorp 19.30 stud. Heijkamp; Kamperland 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Kapelle-Biezeling 19.30 uur ds. Terlouw; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Mouw; Leerdam 19.30 uur ds. De Heer; Meeuwen 19.30 uur ds. Schreuder; Melissant 19.30 uur ds. Veenendaal; Oosterend-Texel 19.30 uur ds. Vermeij; Opperdoes 19.30 uur ds. Kleppe; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Meeuse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Mondria; Scherpenzeel 19.30 uur stud. Van Belzen; Sint Annaland 19.30 uur ds. Verweij; Spijkenisse 19.45 uur ds. Paul; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Brugge; Stolwijk 19.30 uur ds. Van Boven; Westkapelle 19.30 uur stud. De Waard;

Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Melis; Zwolle 19.30 uur ds. J. Karels.

DONDERDAG 14 JULI 2005

Aalst 19.30 uur ds. Van Aalst; Beekbergen 19.30 uur ds. Van Gelder; Dinteloord 19.30 uur ds. W. Harinck; Enkhuizen 19.30 uur ds. Mondria; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Van Ekeveld; Kootwijkerbroek 13.30 (huw.bev.) en 19.30 uur (H.D.) ds. Beens; Nisse 19.30 uur ds. van Dieren.

VRIJDAG 15 JULI 2005

Den Helder 19.30 uur ds. Boogaard (heropening kerkgebouw); Genemuiden 19.30 uur ds. Spaans.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Dagje Amsterdam? Bezoek dan eens onze evangelisatiepost. Open van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur. Hartelijk welkom!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barreellei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Te huur op **camp. De Hofstee** te **Nunspeet** ons **zomerh.** Vrij v.a. wk. 33 en herfstvak. Tel. 0113-572513.

DV 16 juli **Boekenmarkt** op de markt te **Staphorst**. Tijd 10-16 uur (Theologie, lees- en kinderboeken enz. Info P. Helder, 0318-543570

Website op zondag sluiten?

Kijk op <http://www.heinosoft.nl/zondag/>

Of bel 015-2128463, email: info@heinosoft.nl

Wordt zelfstandig wonen moeilijker? Huur een zitslaapkamer met voll. verzorging in Lunteren. D.V. dit najaar opent WZC Dannenborgh haar deuren. Vraag de broch. aan en/of informeer naar de mogelijkheden. Persoonlijke aandacht in een reform. sfeer. Fam. E. Top, 0342-417606. www.dannenborgh.nl

Nabij BRUINISSE (ZLD): gez. minicamping DE WELBLOK. Boek nu met **KORTING** een mooie vakantie op Schouwen-Duiveland. Verhuur van caravans. T. 0111-482523 www.dewelblok.nl

Voor info bel:
0341-425712
of
0416-692787

Reformatorsche Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

Voor informatie en meer informatie:

- opbaren met kistcoeling bij u thuis of in een voor u bekende auto
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontleden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:
• H.de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh
Hardinxveld-Giessendam:
Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54
Waardenburg:
Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39
Zeist:
Van Reenenweg 171, Tel. (030) 69 24 258

Te koop in Elspeet, Vrijstaande semi-bungalow, kavelgrootte 530 m2, met ruime stenen garage. Op unieke rustige locatie, op loopafstand van winkels, scholen en kerken. Brochure verkrijgbaar. Vraagprijs € 465.000,--. Voor info: 0341- 256930 of 06-51716973.

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Begrafenisonderneming Brouwer
Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- mogelijkheid voor thuis opbaren
- eigen rouwvervoer
- kist wordt schoudergedragen
- gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentindoon 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504786

- Amersfoort - Amersfoort - Doorn - Elst -
- Langbroek - Leersum - Maarn - Maarsbergen -
- Rhenen - Woerden - Woudenberg

**Brand- en inbraak-
Telecommunicatie
Airconditioning
CV-onderhoud
Beveiliging
Elektra
Ventilatie
Loodgieter
AK
AKTIE
I
E
bv**

Airconditioning op de Preekstoel
Bel Aktie 010-4517471

Ter overname aangeboden in **PUTTEN: volledig ingericht chalet** op ± 300 m² pachtgrond. Afm. 10,5x4 meter. Living 26 m². Ruime slaapkamer: 4x2,20 m. Voorzien van twee schuurtjes. Gelegen op rustig parkje nabij bosrijke omgeving. Gunstige vraagprijs. Info: tel. 0342-415021.

JOHANNUS - CONTENT - DOMUS

CD's en DVD's

Garantie

A. van Oostdijk 30
3904 TJ Veenendaal
Tel: 0318-260005
Fax: 0318-260005

Voor een paar dagen of langer, gezelligheid en sfeer, **Pension "De Peel"**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Familie Knuiers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687

Voor een zorgzame begeleiding

Begrafenisonderneming

Telefoon: Amersfoort, Nijkerk
Hoelvelaten
C.G. van Haren
06 5590 7879

De Kruisweg 411
3904 CD Scherpenzeel
Opendeur met voorl. 124 (oprijp.)
033 277 0555

Vrijgekomen voor week 28 en 29, **6-8 pers. bungalow**. Bung. park De Verrassing, Oosterend-Texel. Tel. 0222-318391

Treurniet Orgels
De Orgel Specialist

Hartelijk welkom in onze showroom!

- Volop keus in nieuwe en gebruikte (digitaal gesampled) orgels
- Volwaardige Huisgarantie
- Hoge Prijzen
- Speciale afnames
- Vakkundig advies
- Eigen schiedienst
- Eigen transportdienst

Treurniet Orgels

Weg 21 aan 33A
DE RECHENHOEK
Kruisland

www.treurniet-orgels.nl
Tel.: 010 - 5113867

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Op vakantie naar Duitsland?

Neem een goed boek mee voor onze Oosterburen!

Mede dankzij uw steun zijn inmiddels 3 titels beschikbaar:

Gebedsgestalten van ds. F. Bakker,

ABC des geloofs van ds. A. Comrie

en een combinatieboek **Kort begrip** van ds. Faulkelius met

Voorbeeld der goddelijke Waarheden van ds. A. Hellenbroek.

Momenteel wordt met steun van de Gereformeerde

Bijbelstichting gewerkt aan de herdruk van een Psalmboek.

Ook is inmiddels de vertaling gereed van het boek

'De waarachtige bekering' van Thomas Watson.

U kunt de Duitstalige boeken met de nodige informatie bij ons bestellen:

Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht

Secr. M. Timmermans, Maasdijk 345, 4264 AN Veen

Telefoon: 0416 - 691788, fax 0416 - 697625

E-mail: svvhed@kliksafe.nl

STICHTING VRIENDEN VAN

HEIDELBERG & DORDRECHT

Wilt u ons werk steunen?

54.89.87.920

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

Zandee & De Kuijper heet sinds kort NatuursteenHuis. Onveranderd is ons vakmanschap en onze persoonlijke service. Wij vertalen uw wensen in een

gedenkteken van steen,

glas of metaal of een

unieke combinatie.

Kijk ook eens op:

www.natuursteenhuis.nl

0113) 216555

0118) 612579

vervingen buiten Zeeland

Zandee & De Kuijper

LET OP! Nog enkele plaatsen vrij in week 33 t/m 35, nu boeken: 10% korting

Rust en ruimte, in eigen sfeer, alle jaargetijden

Ook in het naseizoen is heerlijk toeven op Texel.

Kom op vakantie in een van onze comfortabele bungalows, met CV, wasmachine, droger en vaatwasser.

Comfortabele bungalows

Deelweken mogelijk, al vanaf € 115,-

Brochure of reserveren?
Bel 0222 31 83 91

De Verassing
Texel

Van generatie op generatie sinds 1855
vertrouwd en betrokken

WEVERS

Begravenisverzorging

Brederode 16 6669 GL Dodewaard
Koningsstraat 14 4043 JB Opheusden

Voor directe hulp in alle
omliggende plaatsen

Tel. 0488 41 10 55 of 44 15 90
~ geen crematie ~

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen en
volwassenen

vestigingen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Rozenstraat 1-a

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding
(0180) 42 69 55

Begravenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg, gezins-, en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Gekwalificeerde kraamzorg

Meldt u tijdig aan (om teleurstelling te voorkomen).
U kunt ons dagelijks telefonisch bereiken.

Bel 0187 - 48 91 73 b.g.g. 0342 - 49 21 55

Gezins- en bejaardenzorg

Voor gepaste hulp in uw situatie kunt u de SHG via het telefonisch spreekuur bereiken onder telefoonnummer 0166 - 65 26 05.

Op werkdagen van 8.30 - 10.30 uur en
op vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.